

DRC-GU-FIN-TEM-0005

Rev. Template 02

d.d. template 04-08-2025

Delta Rhine Corridor Oost

Project

DRC Oost (Delta Rhine Corridor)

Revisienummer

05

Revisiedatum

09-03-2026

Documentnummer Gasunie

DRC-WIT-OMG-PPC-PER-0001.

Documentnummer Contractor/Supplier

150179/26-003.676

Revisie geschiedenis

Revisienummer	Omschrijving	Datum
01	30 % versie	31-10-2025
02	80 % versie	21-11-2025
03	90 % versie	07-01-2026
04	99 % versie	27-02-2026
05	100 % versie	09-03-2026

Delta Rhine Corridor Oost

Voornemen en voorstel voor Participatie

Gasunie

9 maart 2026

Project	Delta Rhine Corridor Oost
Opdrachtgever	Gasunie
Document	Voornemen en voorstel voor Participatie
Status	100 % versie
Datum	9 maart 2026
Referentie	150179/26-003.676
Projectcode	150179

Adres	Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. Leeuwenbrug 8 Postbus 233 7400 AE Deventer +31 (0)570 69 79 11 www.witteveenbos.com KvK 38020751
-------	--

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.
© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos, noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Tekst- en datamining van (delen van) dit document, evenals enige verwerking of reproductie ervan door middel van kunstmatige intelligentie technologieën is uitdrukkelijk niet toegestaan, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Dit document (of delen ervan) mag niet worden veeelvoudigd en/of anderszins worden gebruikt op enigerlei wijze voor het trainen van kunstmatige intelligentie technologieën, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

0	BEGRIPPENLIJST	4
1	INLEIDING	6
1.1	Voornemen op hoofdlijnen	6
1.2	Voorgeschiedenis van het voornemen	7
1.2.1	Oude scope	7
1.2.2	Actuele scope	8
1.3	Vragen aan de lezer	8
2	HET VOORNEMEN	10
2.1	Het voornemen	10
2.2	Waarom dit voornemen?	11
2.3	De te doorlopen procedure	12
2.4	Wie zijn bij dit voornemen betrokken?	13
2.5	Raakvlakprojecten	14
3	VOORSTEL VOOR PARTICIPATIE	16
3.1	Inleiding	16
3.2	Waarom wordt u bij de plannen betrokken?	16
3.3	Welke participatiedoelen hebben wij?	17
3.4	De procedure en de participatiemogelijkheden	17
3.5	Wat zijn de uitgangspunten van de gekozen communicatiekanalen?	17
3.6	Welke groepen worden betrokken bij het voornemen?	17
3.7	Welke invloed heeft u?	18
3.8	De participatiekalender	19
	Laatste pagina	21
	Bijlage(n)	Aantal pagina's

BEGRIPPENLIJST

Tabel 0.1 Begrippenlijst

Begrip	Toelichting
Bevoegd gezag (BG)	Overheidsinstantie die bevoegd is om het besluit te nemen.
CC(U)S	Carbon Capture (Utilization) and Storage, dit is een techniek om CO ₂ af te vangen, te hergebruiken, en op te slaan.
Gasunie CC(U)S Holding B.V.	100 % dochteronderneming Gasunie, verantwoordelijk voor de aanleg van de CO ₂ -infrastructuur.
Commissie mer	Een onafhankelijke commissie die het milieueffectrapport (MER) toetst op kwaliteit en volledigheid. Zij toetst of het MER voldoende informatie geeft aan de besluitvormer (het bevoegd gezag) om een beslissing te kunnen nemen waarbij het milieubelang voldoende meegewogen kan worden.
CO ₂	Een verbinding van koolstof en zuurstof. In zuivere toestand is het een kleurloos en geurloos gas dat van nature in de aardatmosfeer voorkomt. CO ₂ is ook wel bekend als koolstofdioxide.
Corridor	Een strook land, in dit geval de strook waarin de CO ₂ -buisleiding komt te liggen. De onderzoeksridor is de strook land waarin de milieuonderzoeken plaatsvinden.
DRC	Delta Rhine Corridor, dit is een corridor vanaf de Maasvlakte via Bortel tot de Duitse grens. Binnen deze corridor kunnen buisleidingen met waterstof en CO ₂ inclusief bijbehorende infrastructuur worden gerealiseerd.
DRC Oost	Corridor van Bortel tot de Duitse grens in de omgeving van Venlo met de CO ₂ -buisleiding inclusief bijbehorende infrastructuur.
DRC West	Corridor vanaf de Maasvlakte tot Bortel met de waterstofbuisleiding en de CO ₂ -buisleidingen inclusief bijbehorende infrastructuur.
Gasunie	Een netwerkbedrijf voor energie. In Nederland en Noord-Duitsland beheert en onderhoudt Gasunie de infrastructuur voor grootschalig transport en opslag van gas. Nu is dat nog vooral aardgas. Dit zal met de energietransitie steeds verder verschuiven naar groen gas en waterstof. Daarnaast werkt Gasunie mee aan de aanleg en het beheer van netwerken voor warmte en CO ₂ . Gasunie zorgt ervoor dat dit deel van de energievoorziening veilig, ongestoord en zo duurzaam mogelijk gebeurt.
IEA	Integrale effectenanalyse, onderzoekt de effecten van een plan op vijf thema's: techniek, toekomstvastheid, omgeving, kosten en milieu. De resultaten van deze onderzoeken worden samengevat in één overzicht. Dit helpt bij het maken van een goede beslissing. Een IEA laat de belangrijkste effecten van een plan duidelijk zien. Het uitvoeren van een IEA is vrijwillig.
Initiatiefnemer	Een publieke of private partij die een voornemen wil starten, en de partij die het beginkapitaal regelt. In dit geval is er één initiatiefnemer: CC(U)S Holding B.V.
Kennisgeving	Kennisgeven betekent iets bekendmaken. In de verkenningsfase van het energieproject wordt een onderscheid gemaakt tussen een 'Kennisgeving van voornemen' en een 'Kennisgeving van Participatie'. De Kennisgeving van Voornemen geeft aan dat er een verkenning zal plaatsvinden om een projectbesluit vast te stellen. In de Kennisgeving van Participatie wordt uitgelegd hoe lokale bewoners en bedrijven, grondeigenaren en grondgebruikers, lokale belangengroepen, professionele en

Begrip	Toelichting
	maatschappelijke organisaties, en bestuurs- en overheidsorganen bij deze verkenning worden betrokken.
EZK	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Dit ministerie is verantwoordelijk voor het energie- en klimaatbeleid van Nederland. Binnen dit ministerie is de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei (KGG) verantwoordelijk voor de projectprocedures van grootschalige energieprojecten. Voorheen was dit het ministerie van Klimaat en Groene Groei en de minister van Klimaat en Groene Groei.
Meekoppelkans	Een meekoppelkans is een mogelijkheid om een ander initiatief gelijktijdig met de aanleg van de DRC Oost te realiseren, indien dit efficiënter is. Hoewel dit initiatief naast het voornemen DRC Oost kan plaatsvinden, blijft de meekoppelkans een zelfstandig project met eigen verantwoordelijkheid voor besluitvorming, vergunningen, ontwerp, budget en planning.
mer	De procedure van de milieueffectrapportage.
MER	Het milieueffectrapport (document). Wanneer in dit document MER wordt genoemd gaat dit zowel over het plan-MER als project-MER.
Modaliteit	De substantie die door de buisleiding getransporteerd wordt. In dit geval CO ₂ .
NRD	De Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Dit is het onderzoekskader voor het milieueffectrapport. Dit kader wordt eerst in conceptvorm opgesteld door de initiatiefnemers (cNRD). Na ontvangst van reacties en advies bepaalt het bevoegd gezag de definitieve reikwijdte en het detailniveau van het milieueffectrapport (MER).
Participatie	Het betrekken van betrokkenen (zoals lokale bewoners en bedrijven, grondeigenaren en grondgebruikers, lokale belangengroepen, professionele en maatschappelijke organisaties, en bestuurs- en overheidsorganen) bij de ontwikkeling van een programma, plan, project of voornemen.
Participatieplan	Een document dat helder en duidelijk beschrijft wat met behulp van participatie beoogd wordt en op welke wijze, welke partijen, op welk moment betrokken worden bij een vraagstuk, beleidsdossier, programma, voornemen of project. Bovendien geeft het plan aan welke bijdrage van de verschillende partijen wordt gevraagd en wat er met die bijdrage zal gebeuren in het proces.
PEH	Programma Energiehoofdstructuur, hierin is een strook opgenomen die gereserveerd is voor buisleidingen met gevaarlijke inhoud die van nationaal belang zijn voor de energiebehoeften en klimaatdoelstellingen. Voorloper van de PEH was de Structuurvisie Buisleidingen 2012-2035 (SVB).
Plan-MER	Tijdens de verkenningsfase wordt het plan-MER opgesteld, waarin de corridor nader wordt onderzocht binnen een bredere onderzoekscorridor om het milieubelang volwaardig mee te nemen in de voorkeursbeslissing.
Project-MER	In de planuitwerkingsfase wordt het project-MER opgesteld. In het project-MER wordt het tracé door gedetailleerdere onderzoeken verder uitgewerkt en geoptimaliseerd tot de planologisch benodigde ruimte voor het projectbesluit. Tevens onderbouwt het project-MER de mee-gecoördineerde vergunningen.
Projectbesluit	Besluit dat in de planuitwerkingsfase van het project opgesteld wordt op basis van de Omgevingswet. In het projectbesluit legt het bevoegd gezag vast op welke manier het project wordt uitgewerkt. Er staat in elk geval in hoe het project eruitziet, welke maatregelen getroffen worden om het project te realiseren en welke maatregelen getroffen worden om nadelige gevolgen voor de omgeving te beperken.
Projectprocedure	De projectprocedure omvat de stappen die nodig zijn om tot een overheidsbesluit over het voornemen te komen, inclusief voorbereidings- en besluitvormingsprocessen, waarbij de milieueffectrapportage (mer) een integraal onderdeel vormt om het milieubelang mee te wegen.
RES	De Regionale Energiestrategie is een gezamenlijk plan van Nederlandse regio's om de overgang naar duurzame energie te realiseren en nationale klimaatdoelen te behalen.
Terinzagelegging	De periode waarin een gepubliceerd document kan worden ingezien. Vaak is het tijdens deze periode ook mogelijk om op het document te reageren. De omgeving wordt geïnformeerd over deze inzageperiode. Voorbeelden van zulke documenten zijn de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau en het ontwerp-projectbesluit.

Begrip	Toelichting
Tracé	De specifieke route of lijn die een voornemen, in dit geval de CO2-buisleiding, volgt. Het omvat de geografische en technische details van de geplande ligging binnen de te onderzoeken corridor.
VenP	Voornemen en voorstel voor Participatie. Het VenP is een formeel onderdeel van de projectprocedure. Hierin wordt beschreven wat het voornemen inhoudt, en hoe er meegedacht kan worden.
Voorkeursbeslissing	In de voorkeursbeslissing geeft het bevoegd gezag aan welke oplossing de voorkeur van het bevoegd gezag heeft. De voorkeursbeslissing geeft aan wat de resultaten zijn van de uitgevoerde verkenning.
VRO	Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Dit ministerie is verantwoordelijk voor de ruimtelijke indeling van Nederland.
Zienswijze	Wanneer het wettelijk verplicht is om de mening van betrokkenen te vragen in de projectprocedure, kan een zienswijze worden ingediend. Dit is een formele reactie op een document.

1

INLEIDING

1.1 Voornemen op hoofdlijnen

Voor u ligt het document *Voornemen en voorstel voor Participatie (VenP) Delta Rhine Corridor Oost (DRC Oost)*. Dit nieuwe VenP markeert de start van het voornemen voor DRC Oost.

DRC Oost betreft het voornemen om een buisleiding voor het transport van CO₂ inclusief bijbehorende infrastructuur aan te leggen van Boxtel tot aan de Duitse grens in de omgeving van Venlo (zie afbeelding 1.1). De CO₂-buisleiding wordt zoveel mogelijk aangelegd in de gereserveerde strook uit het Programma Energiehoofdstructuur (PEH).

Door de aanleg van deze CO₂-buisleiding kan CO₂ dat is afgevangen bij industriële clusters in Nederland en Duitsland, worden vervoerd via de DRC West naar opslagplaatsen onder de Noordzee. Hiermee wordt voorkomen dat CO₂ in de atmosfeer terechtkomt.

Afbeelding 1.1 DRC Oost

DRC Oost maakt deel uit van de totale ontwikkeling van de DRC. Voor de DRC worden verschillende projectprocedures doorlopen: DRC West en DRC Oost (zie afbeelding 1.1):

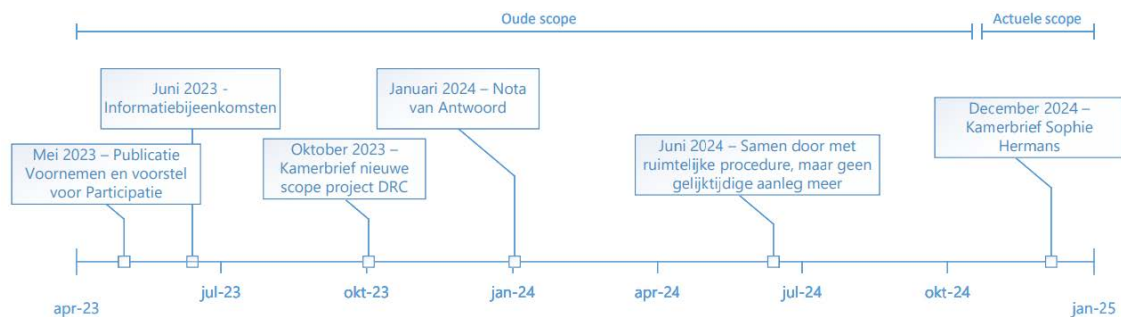
- DRC West loopt vanaf de Maasvlakte tot aan Boxtel en heeft zowel CO₂ als waterstof als modaliteit. De corridor is in 2031/2032 nodig om het waterstofnetwerk in Nederland onderling te verbinden. DRC West bestaat maximaal uit één waterstofbuisleiding en maximaal twee CO₂-buisleidingen inclusief bijbehorende infrastructuur. In september 2025 zijn het [VenP](#), de [cNRD](#) en het [Participatieplan](#) voor de DRC West gepubliceerd;
- DRC Oost loopt van Boxtel tot de Duitse grens in de omgeving van Venlo en heeft enkel CO₂ als modaliteit. De corridor is in 2032/2033 nodig om de CO₂-buisleidingen in Nederland met Duitsland te verbinden. DRC Oost bestaat uit één CO₂-buisleiding inclusief bijbehorende infrastructuur.

De CO₂-buisleiding van DRC West sluit aan op DRC Oost, waardoor een aaneengesloten tracé ontstaat vanaf de Maasvlakte bij Rotterdam, via Boxtel, tot aan de Duitse grens in de omgeving van Venlo. Aan de Duitse grens wordt dit tracé aangesloten op het Duitse CO₂-netwerk.

1.2 Voorgeschiedenis van het voornemen

De DRC is een voornemen met een voorgeschiedenis. In onderstaande afbeelding 1.2 staat een tijdlijn met de belangrijke gebeurtenissen in het verleden. Hieronder staat een beknopte toelichting op deze gebeurtenissen.

Afbeelding 1.2 Tijdlijn voorgeschiedenis DRC

1.2.1 Oude scope

26 mei 2023 - Publicatie VenP

Op 26 mei 2023 werden de eerste plannen voor de DRC bekendgemaakt door middel van de publicatie van het Voornemen en voorstel voor Participatie ([VenP](#)). In dit VenP werden het plan en de toenmalige scope van de DRC bekendgemaakt. In deze oude scope zaten zeven verschillende modaliteiten (waterstof, CO₂, ammoniak, LPG, aardgas, propeen en kabels voor gelijkstroom). Het voornemen liep vanaf de Maasvlakte via Boxtel naar de omgeving van Venlo en naar Chemelot in Geleen. Na de publicatie van het VenP volgde een periode van 6 weken waarin het mogelijk was om te reageren op de plannen. Ook zijn er in die periode informatiebijeenkomsten geweest in de provincies Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg. Tijdens deze bijeenkomsten hebben medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat omwonenden en geïnteresseerden inzicht gegeven in het voornemen.

5 oktober 2023 - Kamerbrief over aangepaste scope

Op 5 oktober 2023 informeerde toenmalig minister Rob Jetten (Klimaat en Energie) de Tweede Kamer over de voortgang van de DRC in een Kamerbrief. In deze [Kamerbrief](#) werd duidelijk wat het genomen besluit was met betrekking tot de scope, veiligheid, ruimtelijke vraagstukken op het voornemen, de samenwerking met Duitsland, het vervolg van het voornemen en de planning. Leidingen voor aardgas, LPG en propeen werden uit de scope gehaald; voor LPG en propeen waren er geen initiatiefnemers en Gasunie had besloten dat een nieuwe aardgasleiding niet nodig was.

Begin januari 2024 - Reactienota

Door het projectteam van de DRC zijn antwoorden gegeven op alle ingediende reacties op het VenP. Begin januari 2024 zijn de reacties en de antwoorden hierop gepubliceerd in de [reactienota](#). De reacties die relevant zijn voor de actuele DRC Oost scope worden meegenomen in de verdere uitwerking van het voornemen.

27 juni 2024 - Kamerbrief over nieuwe planning

Op 27 juni 2024 heeft toenmalig minister Rob Jetten in een [Kamerbrief](#) de Tweede Kamer opnieuw op de hoogte gebracht van de voortgang van de DRC. Hierin werd duidelijk dat gelijktijdige aanleg van de

overgebleven leidingen niet haalbaar is. De modaliteiten bleven wel gezamenlijk in de ruimtelijke procedure, zodat een integrale ruimtelijke afweging mogelijk bleef. Daarnaast werd aangegeven dat de DRC tot en met de voorkeursbeslissing (VKB) via één gezamenlijke projectprocedure zou worden doorlopen, met als doel daarna toe te werken naar afzonderlijke projectbesluiten per modaliteit. In deze brief werd de Kamer ook geïnformeerd over een vertraging in de planning.

1.2.2 Actuele scope

5 december 2024 - Kamerbrief met besluit over voortgang DRC (waterstof en CO₂)

Op 5 december 2024 is de Tweede Kamer door minister van Klimaat en Groene Groei (KGG) Sophie Hermans in een [Kamerbrief](#) geïnformeerd over het vervolg van de DRC. Besloten is dat de DRC zich richt op de aanleg van buisleidingen voor waterstof en CO₂, inclusief de bijbehorende infrastructuur. De aanleg van gelijkstroomkabels en buisleidingen voor ammoniak maakt geen onderdeel meer uit van de DRC, omdat voortzetting van de huidige procedure onacceptabele vertraging voor alle modaliteiten zou veroorzaken. TenneT zoekt samen met het ministerie van KGG alternatieve opties voor de aanleg van de gelijkstroomkabels. Binnen de PEH-leidingstrook, waarbinnen de DRC grotendeels wordt gerealiseerd, blijft ruimte beschikbaar voor toekomstige buisleidingen.

Daarnaast werd in de brief benadrukt dat de DRC, die aanvankelijk één voornemen vormde van de Maasvlakte via Boxtel tot aan de Duitse grens, nu opgesplitst is in twee voornemens: DRC West: Maasvlakte tot Boxtel (modaliteiten waterstof en CO₂) en DRC Oost: Boxtel tot de Duitse grens (modaliteit CO₂). Binnen het voornemen DRC West wordt bij de ontwikkeling van de CO₂- en waterstofleidingen actief gezocht naar integratiemogelijkheden. Indien gezamenlijke ontwikkeling tot te veel vertraging leidt, zal in overleg met de initiatiefnemers en het ministerie worden bekeken welke procedure- of uitvoeringsaanpassingen mogelijk zijn om de voortgang te optimaliseren. De tijdige realisatie van beide modaliteiten is hierbij essentieel.

1.3 Vragen aan de lezer

De publicatie van dit 'Voornemen en voorstel voor Participatie' markeert de herstart van de DRC-projectprocedure, specifiek de DRC Oost. In dit document beschrijven EZK en CC(U)S Holding op hoofdlijnen de plannen (het voornemen) en hoe zij de omgeving willen betrekken (het voorstel voor participatie). Het ministerie van EZK en CC(U)S Holding nodigen lokale bewoners en bedrijven, grondeigenaren en grondgebruikers, lokale belangengroepen, professionele en maatschappelijke organisaties, en bestuurs- en overheidsorganen, hierna belanghebbenden, uit om mee te denken over het voornemen en de impact of inpassing daarvan op de omgeving. Uw inbreng wordt meegenomen tijdens de vervolgstappen van de procedure. In de loop van de projectprocedure volgen verschillende documenten waarin de plannen meer gedetailleerd worden uitgewerkt en waarop ook weer de inbreng van de omgeving wordt gevraagd. Ook het participatievoorstel wordt meermaals geactualiseerd. Dit proces leidt uiteindelijk tot de officiële ruimtelijke inpassing en vergunningen.

Wij hopen dat dit document u inzicht biedt in wat het voornemen op hoofdlijnen inhoudt en hoe wij u willen betrekken.

Wij willen u vragen met ons mee te denken over het volgende:

Over het voornemen (hoofdstuk 2)

- is het voornemen op hoofdlijnen duidelijk?
- wilt u specifieke informatie over bijvoorbeeld grondgebruik, natuur, milieu, infrastructuur, bebouwing, archeologie, cultuurhistorie of andere waarden of belangen in het gebied onder de aandacht brengen?
- zijn er aandachtspunten, zoals andere projecten of initiatieven in de omgeving, die u voor deze fase al wilt meegeven?
- heeft u andere vragen over dit voornemen?

Over het voorstel voor participatie (hoofdstuk 3)

- geeft dit voorstel voldoende inzicht in hoe u kunt meedenken?
- sluit het aan op de manier waarop u graag betrokken wilt worden, of heeft u een andere voorkeur?
- bent u nog niet betrokken en wilt u dat in het vervolg wel zijn?
- heeft u andere suggesties of informatie die u met ons wilt delen?

Wij nodigen u uit om op bovenstaande vragen te reageren. Andere vragen die bij u opkomen kunnen ook gesteld worden. Dat kan door te reageren via de website van RVO/Bureau Energieprojecten: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/drc-oost>. Op deze website worden alle officiële stukken geplaatst. De website wordt voortdurend aangepast aan de laatste stand van zaken. Overigens zijn er ook mogelijkheden om ons te ontmoeten en uw inbreng te geven tijdens informatiebijeenkomsten in het gebied van DRC Oost.

Algemene informatie over het voornemen, de planning en de procedure is te vinden op de website www.gasunie.nl/drc <https://www.gasunie.nl/projecten/delta-rhine-corridor>. Ook zijn hier contactgegevens te vinden om rechtstreeks contact op te nemen en kunt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief.

2

HET VOORNEMEN

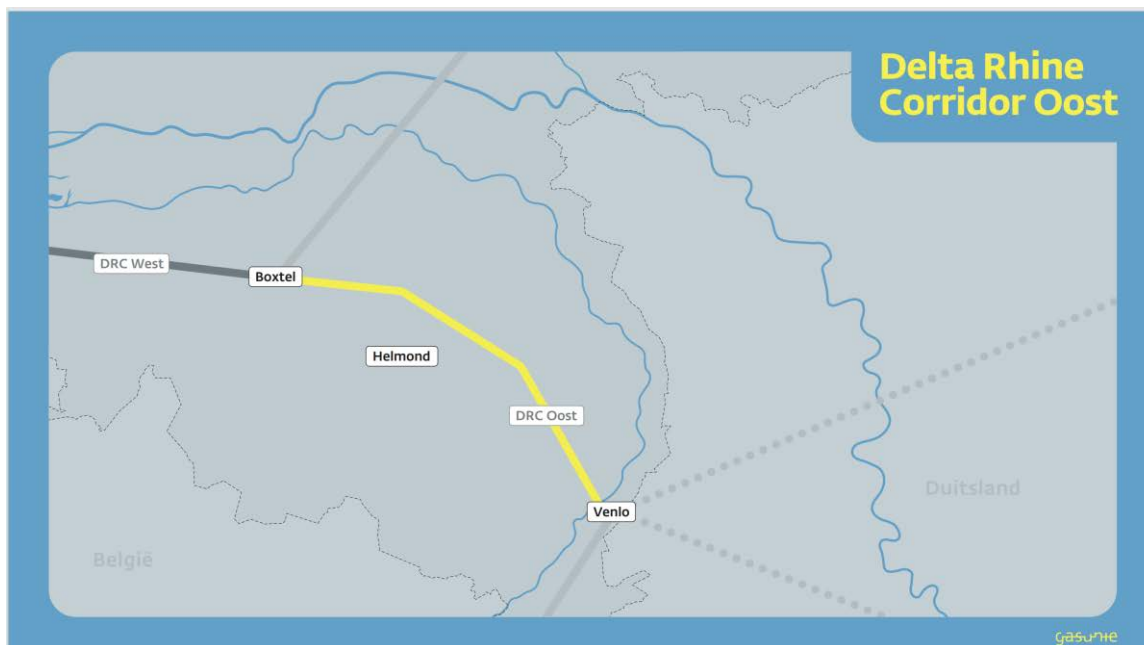
2.1 Het voornemen

De DRC Oost betreft het voornemen om een buisleiding voor het transport van CO₂ inclusief bijbehorende infrastructuur aan te leggen van Boxtel tot aan de Duitse grens in de omgeving van Venlo (zie afbeelding 2.1). De CO₂-buisleiding wordt zoveel mogelijk aangelegd in de gereserveerde strook uit het Programma Energiehoofdstructuur (PEH).

Programma Energiehoofdstructuur (PEH)

In het PEH is een gereserveerde strook aangewezen voor buisleidingen en infrastructuur van nationaal belang. Deze strook is specifiek ontworpen om belangrijke energievoorzieningen, zoals leidingen voor CO₂, efficiënt en veilig aan te leggen ten behoeve van de energietransitie. Door de CO₂ leiding binnen de PEH-strook aan te leggen, wordt de impact op de omgeving zoveel mogelijk beperkt.

Afbeelding 2.1 DRC Oost

Wat is geen onderdeel meer van de scope?

De DRC Oost richt zich alleen op de aanleg van een buisleiding voor CO₂. Ten opzichte van de oude scope uit 2023, zijn in de actuele scope van de DRC Oost twee wijzigingen doorgevoerd.

Ten eerste maakte in 2023 het traject Reuver-Chemelot nog onderdeel uit van de DRC. In de actuele scope van DRC Oost is dit niet langer het geval. De waterstofverbinding naar Chemelot is inmiddels ondergebracht in het project WNL Limburg. Voor een eventuele CO₂-verbinding wordt een afzonderlijke projectprocedure doorlopen.

Ten tweede zijn de uitgangspunten voor de grensovergang en de aansluiting op het Duitse CO₂-net gewijzigd. In de oude scope van 2023 was een breder zoekgebied in omgeving Venlo in beeld. In 2023 waren meerdere leidingen en elektriciteitskabels voorzien en zijn ook alternatieve tracés buiten de PEH onderzocht, zoals langs de noordzijde van Venlo en parallel aan de Rotterdam-Rijn Pijpleiding tot aan de Duitse grens. In de actuele scope van DRC Oost is dit zoekgebied niet in beeld. Uitgangspunt in de actuele scope is om de PEH-strook zoveel mogelijk te volgen.

2.2 Waarom dit voornemen?

Het kabinet ziet een aantal uitdagingen op het gebied van klimaat, economie en industrie. Daarom is een buisleiding voor het transport van CO₂ nodig. Dit geldt zowel binnen Nederland als tussen Nederland en Duitsland. In de volgende twee alinea's wordt hier verder op ingegaan.

Klimaat

De Europese Unie (EU) en Nederland hebben klimaatdoelstellingen vastgesteld in het Akkoord van Parijs. Hierin staat dat we de opwarming van de aarde moeten beperken tot maximaal 1,5 graden Celsius. De stijging van broeikasgassen in de atmosfeer, zoals CO₂, wordt gezien als de belangrijkste oorzaak van de opwarming van de aarde. Wereldwijd zijn daarom afspraken gemaakt om de uitstoot van broeikasgassen zoveel mogelijk te verminderen. Het afvangen, transporteren en (gebruik of) opslaan van CO₂ (CC(U)S: Carbon, Capture (Utilization) and Storage) wordt door de EU gezien als één van de maatregelen die kunnen bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen uit het Klimaatakkoord. Bij industrieclusters kan CO₂ worden afgevangen en via buisleidingen worden vervoerd. Daarna kan het permanent in lege gasvelden onder de zeebodem van de Noordzee worden opgeslagen, zodat het niet in de atmosfeer vrijkomt.

Economische waarde en concurrentievermogen van de Nederlandse industrie

CC(U)S is niet alleen van cruciaal belang voor CO₂-reductie, maar draagt ook bij aan het behoud van de economische waarde en het concurrentievermogen van de Nederlandse en Duitse industrie. De energietransitie vormt voor veel bedrijven een uitdaging, omdat het noodzakelijk is om processen die nu fossiele grondstoffen en brandstoffen gebruiken te verduurzamen. Door CO₂ af te vangen krijgt de industrie een tijdige, bewezen, en relatief betaalbare oplossing om te kunnen decarboniseren en concurrerend te blijven.

In afbeelding 2.2 is schematisch het beoogde netwerk van CC(U)S-verbindingen weergegeven. Dit netwerk zal worden gerealiseerd door CC(U)S Holding, een dochteronderneming van Gasunie.

Afbeelding 2.2 Beoogd schematisch netoverzicht CC(U)S verbindingen/ DRC Oost: Bostel - Venlo

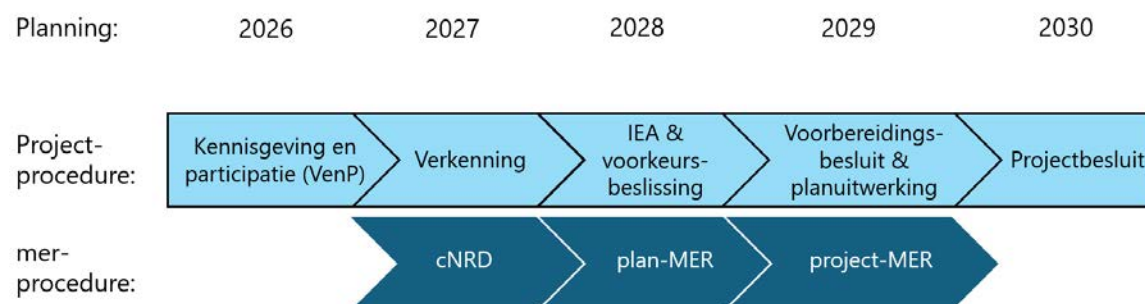
2.3 De te doorlopen procedure

De initiatiefnemer heeft het ministerie van Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) gevraagd om een projectprocedure te starten voor het realiseren van een nieuwe buisleiding inclusief bijbehorende infrastructuur voor het transport van CO₂. Deze buisleiding maakt onderdeel uit van de CO₂-netwerken in Nederland. In deze procedure wordt toegewerkt naar een projectbesluit. Eerst zal de minister van Economische Zaken en Klimaat een voorkeursbeslissing (VKB) nemen. In de VKB geeft EZK aan welk tracé voor de CO₂-buisleiding de voorkeur heeft. Verder wordt geduid hoe de belanghebbenden zijn betrokken. De VKB geeft inzicht in de resultaten van de uitgevoerde verkenning. Hierbij wordt ook ingegaan op eventuele mogelijke oplossingen die door derden zijn aangedragen, de adviezen die deskundigen daarover hebben uitgebracht en hoe dit is afgewogen om te komen tot een voorkeurstracé. Met het nemen van een VKB wordt recht gedaan aan de complexiteit van de opgave, de afstemming die daaromtrent met belanghebbenden is gevoerd en het inzicht in de wijze waarop keuzen zijn gemaakt.

De projectprocedure voor dit voornemen bestaat uit de volgende vijf hoofdstappen (zie afbeelding 2.3):

- 1 Kennisgeving Voornemen en voorstel voor Participatie;
- 2 Verkenning;
- 3 IEA en VKB;
- 4 Voorbereidingsbesluit en planuitwerking;
- 5 Projectbesluit.

Afbeelding 2.3 Stappen van de projectprocedure en de mer-procedure

Reageren

Reageren kan op de verschillende documenten. U kunt reageren op:

- de Kennisgeving en Voornemen en voorstel voor Participatie (dit document);
- de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (onderzoeksplan);
- de ontwerp-voorkeursbeslissing;
- het ontwerp-projectbesluit;
- na de vaststelling van het projectbesluit is het nog mogelijk om in beroep te gaan bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Nadere informatie vindt u in de participatiekalender, in paragraaf 3.8.

2.4 Wie zijn bij dit voornemen betrokken?

CC(U)S Holding is de initiatiefnemer van het ontwikkelen van de CO₂-buisleiding. CC(U)S Holding ontwikkelt een CC(U)S-netwerk in Nederland (CO₂). CC(U)S Holding is een dochteronderneming van Gasunie.

Daarnaast zijn verschillende ministeries betrokken bij de DRC Oost. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat ontwikkelt het beleid voor de energietransitie en CO₂. De minister van EZK is samen met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) verantwoordelijk voor de projectprocedure, waaronder de voorkeursbeslissing (VKB) en het projectbesluit. EZK coördineert de procedures voor de benodigde besluiten en vergunningen. Dit leidt uiteindelijk tot het projectbesluit over het voornemen, te nemen door de betrokken ministers. Daarnaast initieert en faciliteert EZK de afstemming met andere betrokken ministeries zoals het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur dat betrokken is rond onder andere vergunningverlening. Een ander betrokken ministerie is dat van Infrastructuur en Waterstaat, dat gaat over veiligheid en beheer van ondergrondse infrastructuur, waaronder buisleidingen.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) werkt als uitvoerende dienst van EZK en ondersteunt het ministerie bij het coördineren van vergunningen, en het verstrekken van informatie en communicatie over de te volgen procedure.

De corridor van de DRC Oost doorkruist twee provincies, drie waterschappen en twaalf gemeenten. Het kruist verschillende water-, weg- en spoorverbindingen en loopt over honderden percelen. De tabel hieronder laat zien welke gemeentes, waterschappen veiligheidsregio's en andere instanties door de corridor van DRC Oost worden doorkruist.

Tabel 2.1 Overzicht te doorkruisen gemeenten, waterschappen en andere instanties in DRC Oost

Deelgebied Noord-Brabant	Deelgebied Limburg	Veiligheidsregio's	Algemeen
Provincie Noord-Brabant	Provincie Limburg	Limburg-Noord	Omgevingsdiensten

Deelgebied Noord-Brabant	Deelgebied Limburg	Veiligheidsregio's	Algemeen
Boxtel	Venray	Zuid-Limburg	RES organisaties
Meijerijstad	Horst aan de Maas	Midden- en West-Brabant	Rijkswaterstaat
Son en Breugel	Peel en Maas	Brabant-Noord	ProRail
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	Beesel	Zuidoost-Brabant	
Laarbeek	Venlo		
Gemert-Bakel	Waterschap Limburg		
Deurne			
Waterschap Aa en Maas			
Waterschap de Dommel			

Daarnaast zijn er nog verschillende groepen in de omgeving die kunnen meedenken en/of op de hoogte kunnen blijven. Deze groepen zijn:

- lokale bewoners en bedrijven;
- grondeigenaren en grondgebruikers;
- lokale belangengroepen;
- professionele en maatschappelijke organisaties;
- bestuurs- en overheidsorganen.

Daarnaast vindt afstemming plaats met Duitse overheidsorganisaties en andere relevante belanghebbenden.

2.5 Raakvlakprojecten

Bij de verdere uitwerking van DRC Oost en de bijbehorende besluitvorming wordt vanuit integraliteit rekening gehouden met andere initiatieven (zoals bijvoorbeeld Toverland en het Klimaat en adaptiegebied Dorperpeel) binnen het onderzoeksgebied. Naast de vastgestelde regionale ruimtelijke plannen van provincies, gemeenten en waterschappen is er binnen het onderzoeksgebied van DRC Oost sprake van de Rijksinitiatieven in het kader van de energietransitie. Deze Rijksinitiatieven worden onder het kader van raakvlakprojecten en meekoppelkansen beschreven.

In de volgende fase wordt gestart met de nodige onderzoeken en het technisch ontwerp. Hierbij wordt inzichtelijk gemaakt hoe DRC Oost zich verhoudt tot de andere initiatieven met een ruimtelijke impact in het onderzoeksgebied. Bijbehorende afwegingen en keuzen zullen worden toegelicht in de projectprocedure, daarnaast blijven we afstemmen met de betrokken bevoegde gezagen en zal dit ook worden toegelicht.

Raakvlakprojecten en meekoppelkansen

Het voornemen speelt in een gebied met een veelheid aan waarden en functies en nationale, regionale en lokale opgaven. Het is belangrijk om bij de ruimtelijke inpassing van het voornemen rekening te houden met andere ruimtelijke plannen en ontwikkelingen in het gebied. Daarbij zijn raakvlakprojecten en meekoppelkansen van belang. Deze maken geen onderdeel van het voornemen DRC Oost. Raakvlakprojecten en meekoppelkansen kennen een eigen initiatiefnemer, die zelf verantwoordelijk is voor besluitvorming, vergunningen, ontwerp, budget en planning.

Een raakvlakproject is een initiatief waar het voornemen DRC Oost in het algemeen een raakvlak mee heeft. Dat kan bijvoorbeeld een ander rijks- of regionaal voornemen zijn. Met deze projecten vindt afstemming plaats.

Een meekoppelkans is een mogelijkheid om, als dat efficiënter is, een initiatief tegelijkertijd met het voornemen aan te leggen. Het voornemen DRC Oost onderzoekt samen met de initiatiefnemer van de mogelijke meekoppelkans of het inderdaad haalbaar is om het initiatief tegelijk te realiseren. Een meekoppelkans wordt geen onderdeel van het voornemen DRC Oost. Een meekoppelkans kent een eigen initiatiefnemer, die zelf verantwoordelijk is voor besluitvorming, vergunningen, ontwerp, budget en planning. Benodigde informatie moet tijdig door de initiatiefnemer aangeleverd worden bij het voornemen om te kunnen besluiten of de meekoppelkans samen met het voornemen kan worden gerealiseerd. Indien dit niet haalbaar blijkt, worden afspraken gemaakt om realisatie van de meekoppelkans op een later moment, los van het voornemen, niet onmogelijk te maken.

In reactie op de Kennisgeving van het Voornemen en het voorstel voor Participatie (eerste stap van de projectprocedure, zie paragraaf 2.2) kunnen initiatiefnemers van raakvlakprojecten en mogelijke meekoppelkansen zich melden. Daarnaast brengt CC(U)S Holding ook actief raakvlakprojecten en mogelijke meekoppelkansen in beeld.

DRC West

Het westelijke deel van de DRC, DRC West, betreft een corridor van de Maasvlakte via Moerdijk tot Boxtel, geschikt voor zowel waterstof- als CO₂-buisleidingen inclusief bijbehorende infrastructuur.

De CO₂-buisleiding van DRC West wordt bij Boxtel verbonden met DRC Oost, waardoor een doorlopende verbinding tussen beide trajecten ontstaat. De initiatiefnemers van DRC West zijn gelijk aan die van DRC Oost namelijk Hynetwork en CC(U)S Holding, voor beide projecten is het Ministerie van EZK bevoegd gezag, daarmee is afstemming tussen beide trajecten gewaarborgd.

Waterstofnetwerk Oost-Nederland

In Oost-Nederland zijn plannen om een bestaande aardgasleiding om te bouwen naar een leiding voor het transport van waterstofgas. Dit houdt in dat bestaande leidingen door kleine aanpassingen bruikbaar worden gemaakt voor het transport van waterstofgas. De buisleiding loopt van Ommen, via Angerlo en Ravenstein naar Boxtel. Er wordt een aftakking gemaakt vanaf Angerlo naar de Duitse grens bij Zevenaar.

Waterstofnetwerk Limburg

In Limburg zijn plannen om een bestaande aardgasleiding om te bouwen naar een leiding voor het transport van waterstofgas. Dit houdt in dat bestaande leidingen door kleine aanpassingen bruikbaar worden gemaakt voor het transport van waterstofgas. De buisleiding loopt van Ravenstein via Venray, Venlo en Roermond naar Schinnen. Hiervoor wordt ook een nieuwe aansluiting op het industriecluster Chemelot aangelegd. Daarnaast wordt onderzocht of in Zuid-Limburg een extra leiding kan worden gerealiseerd richting de grensovergang bij 's-Gravenvoeren (België). Dit kan door een bestaande aardgasleiding om te bouwen naar een leiding voor het transport van waterstofgas of door aanleg van een nieuwe leiding.

Gebiedsgericht werken

Rond alle Rijks- en regionale initiatieven vindt reeds afstemming plaats tussen de Rijksoverheid, de regionale bevoegde gezagen en de initiatiefnemers. De DRC Oost is hier bij aangesloten. Met de afstemming wordt de integraliteit geborgd tussen alle initiatieven, conform het zogenaamde gebiedsgericht werken.

CO₂-netwerk Duitsland

In Duitsland zijn eveneens plannen om nieuwe infrastructuur aan te leggen en daarmee de Duitse industrieclusters aan te sluiten op een CO₂-netwerk. Op deze wijze wordt een verbinding tot stand gebracht tussen het CO₂-netwerk in Nederland en Duitsland.

3

VOORSTEL VOOR PARTICIPATIE

3.1 Inleiding

Dit onderdeel beschrijft in het kort hoe u bij het voornemen DRC Oost wordt betrokken en hoe het ministerie van EZK en CC(U)S Holding per doelgroep met participatie willen omgaan

Het streven is om u zo goed mogelijk te informeren en in de gelegenheid te stellen om input te leveren. Gedurende het proces wordt duidelijk gemaakt op welke onderdelen uw input mogelijk is. De projectorganisatie nodigt u uit om mee te denken en waar mogelijk oplossingen voor de opgave te delen. Ook kunt u vragen stellen, zorgen delen en kansen benoemen. De wijze waarop uw input is meegewogen wordt inzichtelijk gemaakt en aan u teruggekoppeld. Reacties op het vorige VenP worden gecontroleerd op relevantie in het kader van de actuele scope. Daar waar relevant, worden deze reacties meegenomen in de verdere uitwerking.

Het participatieproces wordt gedurende het voornemen steeds getoetst en waar nodig, in overleg met de betrokkenen, bijgesteld. Zo proberen wij u op de best passende wijze te betrekken en blijft het participatieproces actueel.

3.2 Waarom wordt u bij de plannen betrokken?

Wij geloven dat enkel in samenspraak met u grote projecten in Nederland gerealiseerd kunnen worden. Door u in een vroeg stadium bij ons voornemen te betrekken hoopt CC(U)S Holding op tijd alle belangen, vragen en meningen op tafel te krijgen. Dit leidt tot zorgvuldige besluitvorming in de projectprocedure.

De uiteindelijke keuzes voor het voornemen zijn afhankelijk van onder andere overheden en de initiatiefnemer, de ruimtelijke inpasbaarheid, technische haalbaarheid, de tijdige beschikbaarheid, de toekomstvastheid, impact op het milieu, de impact op de omgeving en de kosten van de ontwerpen voor de CO₂-buisleiding, inclusief bijbehorende infrastructuur. Om een goede afweging te maken is het van belang om hier zoveel mogelijk informatie over in te winnen. Met de participatie in dit voornemen willen wij kennis en advies van belanghebbenden verzamelen. Waar mogelijk willen we rekening houden met landschappelijke waarden in het gebied. Via een zorgvuldig participatieproces wordt aanvullende informatie over het gebied verzameld en worden mogelijke oplossingen in beeld gebracht.

3.3 Welke participatiedoelen hebben wij?

Wij willen u graag betrekken bij ons voornemen. Wij streven in de mogelijkheden voor participatie naar de volgende doelen:

- u tijdig en op begrijpelijke wijze informeren;
- uw vragen horen en deze zo goed mogelijk beantwoorden;
- zoveel mogelijk rekening houden met uw suggesties, kansen en zorgen. Uw belangen en zorgen worden meegenomen in de besluitvorming;
- de wijze waarop wij uw suggesties meewegen in onze keuzen inzichtelijk maken;
- een langdurige, constructieve relatie met u opbouwen, door met u in gesprek te blijven en de samenwerking op te zoeken.

3.4 De procedure en de participatiemogelijkheden

U kunt op verschillende momenten en op verschillende manieren meedenken, bijdragen en reageren op de voorgenomen ontwikkeling van de CO₂-buisleiding, inclusief bijbehorende infrastructuur. Er is hierin een onderscheid tussen de formele procedure, in het kader van de projectprocedure, en de tussenliggende participatiemomenten. De verschillende stappen in de procedure geven u de mogelijkheid om op (formele) wijze (via reacties, zienswijzen en beroep) en op informele wijze (via adviezen en suggesties) uw reactie te geven. Wij gaan hieronder in op de mogelijkheden die u heeft in de formele procedure. Hiertoe worden officiële documenten gepubliceerd en ter inzage gelegd. U kunt hier telkens binnen een termijn van zes weken op reageren. Hoe u kunt reageren wordt samen met de publicatie van de officiële documenten inzichtelijk gemaakt. In paragraaf 2.2 vindt u nadere toelichting op de stappen binnen de procedure. Daarnaast is het ook mogelijk om bij vragen of zorgen op ieder wenselijk moment rechtstreeks contact op te nemen met de omgevingsmanagers van de DRC Oost. De omgevingsmanagers zijn onder andere te bereiken via: www.gasunie.nl/drc.

3.5 Wat zijn de uitgangspunten van de gekozen communicatiekanalen?

Onze communicatie is duidelijk en begrijpelijk voor elke doelgroep:

- we communiceren op verschillende manieren. Zo kan iedereen onze informatie op een passende manier tot zich nemen. Wie dat wil, kan met ons in gesprek gaan;
- daar waar het kan, maken we informatie visueel;
- we communiceren op tijd en proactief. We wachten niet tot er vragen komen, maar proberen deze alvast te beantwoorden;
- we zijn goed bereikbaar en reageren snel op vragen, verzoeken en klachten;
- we gaan zorgvuldig om met persoonsgegevens, zoals namen en adressen. Dit betekent dat we ons houden aan de zogenoemde AVG-regels, ook als we persoonsgegevens bewaren.

3.6 Welke groepen worden betrokken bij het voornemen?

Wij betrekken graag de personen en partijen van wie de belangen beïnvloed kunnen worden door de aanleg van de buisleiding óf die belangrijk zijn voor het ruimtelijk inpassen en het vergunbaar krijgen van het voornemen. Hierbij is onderscheid te maken in de volgende groepen:

- 1 lokale bewoners en bedrijven:
 - iedereen die in de buurt van de corridor woont, verblijft of werkt en zich daarom betrokken voelt;
- 2 grondeigenaren en -gebruikers:
 - met de betrokken grondeigenaren en -gebruikers langs de corridor, waaronder ook gebruikers van bijvoorbeeld de spoorweg of vaarweg, zal contact op worden genomen om het voornemen toe te lichten en om afspraken te maken over het verkrijgen van toestemming voor het betreden van percelen voor het doen van onderzoeken en over het sluiten van zakelijke rechten voor het mogen gebruiken van de gronden;

- 3 (lokale) belangengroepen:
 - belangengroepen die zich zorgen maken om de leefbaarheid in het projectgebied. Dat kan gaan over de onderwerpen gezondheid, milieu, economie en veiligheid;
- 4 professionele en maatschappelijke organisaties:
 - dit zijn maatschappelijke organisaties die zich inhoudelijk betrokken voelen. Dit betreft bijvoorbeeld vertegenwoordigers van kabel- en leidingexploitanten en grondeigenaren, maar ook organisaties die zich sterk maken voor natuur en milieu. Kennisinstellingen die zich bezighouden met klimaat en energie rekenen wij ook tot deze groep;
- 5 bestuurs- en overheidsorganen:
 - dit zijn overheden op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Denk daarbij aan provincies, gemeenten, hoogheemraadschappen, omgevingsdiensten, veiligheidsregio's en weg-, water- en railbeheerders.

Verdrag van Espoo

In aanvulling op de voorgenoemde betrokkenheid van diverse stakeholders organiseert de DRC Oost ook participatie van en afstemming met Duitse overheidsorganisaties. Dit komt voort uit het Verdrag van Espoo dat zich richt op afstemming rond (eventuele) grensoverschrijdende milieueffecten. De Duitse overheidsorganisaties worden gelijktijdig met de Nederlandse belanghebbenden geïnformeerd. Op die manier wordt ook de Duitse overheid in de gelegenheid gesteld om kennis te nemen van de informatie en daarop te reageren, als onderdeel van de participatie.

Tijdens de voorfase (oude scope) is intensief afgestemd met verschillende overheidsinstanties. Met hen zijn al veel onderwerpen besproken zoals de aandachtspunten in de gemeenten, raakvlakinitiatieven, de aansluitkansen voor de industrie en de meekoppelkansen in de omgeving. Alles wat is besproken wordt meegenomen in de ontwikkeling van de CO₂-buisleiding, inclusief bijbehorende infrastructuur, binnen de projectprocedure DRC Oost. Op dit moment zijn de gesprekken gestart en zullen doorgaan gedurende de ontwikkeling van het project.

Na de Kennisgeving van het Voornemen en voorstel voor Participatie nodigt EZK in samenwerking met CC(U)S Holding alle belanghebbenden in het projectgebied uit voor informatiebijeenkomsten. Daarnaast vragen wij op welke wijze de doelgroepen betrokken willen blijven, welke onderwerpen de voornaamste interesse hebben en verdieping nog hebben en welke zorgen en suggesties er zijn bij het voornemen.

3.7 Welke invloed heeft u?

Wij zijn graag duidelijk over de verwachtingen die betrokkenen kunnen hebben over hun rol en invloed op het ontwerp. Wij nodigen u uit om inzichten te geven over de lokale situatie, kansen of zorgen, of aan te geven welke belangen door het voornemen geraakt worden. Gedurende de uitwerking en uitvoering van het voornemen zullen wij met uw suggesties, reacties en zienswijzen zoveel mogelijk rekening houden.

Aangedragen oplossingen en varianten toetsen wij aan de projectuitgangspunten en ontwerputgangspunten. Hoofduitgangspunt is dat nieuwe buisleidingen in de PEH¹ strook komen.

Voor een volledig overzicht van de mijlpalen waarop formele inspraak mogelijk is en de bijbehorende planning, verwijzen wij naar de website van RVO/Bureau Energieprojecten: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/drc-oost>. Ook kunt u de participatiestappen vinden in de participatiekalender in de volgende paragraaf. De eerste bijeenkomst is 16 april 2026, er is dan een digitale informatie avond over de Kennisgeving van het Voornemen en voorstel voor Participatie.

Tijdens de terinzagelegging van dit Voornemen en voorstel voor participatie worden ook verschillende informatiebijeenkomsten georganiseerd. De data en locaties van de informatiebijeenkomsten en de manier

¹ Sommige gemeenten hebben de gereserveerde PEH strook in hun omgevingsplan overgenomen als dubbelbestemming leidingen, in deze gevallen is de dubbelbestemming leidingen leidend.

waarop u kunt reageren, zijn te vinden op de website van RVO/Bureau Energieprojecten:
<https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/drc-oost>.

Algemene informatie over het voornemen, de planning en de procedure is te vinden op de website www.gasunie.nl/drc. Ook zijn hier contactgegevens te vinden zijn om rechtstreeks contact op te nemen.

3.8 De participatiekalender

Tot aan het zogenoemde 'onherroepelijk projectbesluit' zijn er verschillende momenten waarop CC(U)S Holding en EZK de omgeving formeel betrokken hebben of betrekken bij de DRC Oost. De volgende tabel is een overzicht van de stappen van de besluitvorming en de manier van participatie die daarbij hoort. De tabel volgt de projectprocedure conform de Omgevingswet, oftewel de aanpak van het voornemen. U ziet in deze tabel op welke momenten de officiële documenten worden gepubliceerd en u ze kunt inzien. Ook leest u wanneer en hoe u kunt meedenken of bijdragen. De planning is een voorlopige planning.

Tabel 3.1 Participatiekalender

Stap in het proces	Manier van participatie
Kennisgeving Voornemen en Participatie Q1 2026	Informeren, vragen en reacties ophalen Met het Voornemen en het Voorstel voor Participatie benaderen we (EZK en CC(U)S Holding) de brede omgeving (lokale bewoners en bedrijven, grondeigenaren en grondgebruikers, lokale belangengroepen, professionele en maatschappelijke organisaties, en bestuurs- en overheidsorganen). Het is de start van de verkenning zoals beschreven in dit voornemen. Het VenP is een uitnodiging om mogelijke samenwerking, ideeën, plannen of belangen kenbaar te maken. U kunt een reactie indienen op dit document. Deze reacties bundelen en toetsen we in een Nota van Antwoord, die we publiceren op de RVO-website. We informeren de omgeving op hoofdlijnen en iedereen die dat wil, kan meedenken en suggesties doen aan de projectorganisatie. Participatie instrumenten: - publicatie Staatscourant en huis-aan-huis bladen langs het de hele corridor; - publicatie op www.rvo.nl/d-r-c; - website: www.gasunie.nl/drc; - openbare informatiebijeenkomsten; - één op één gesprekken met maatschappelijke organisaties en bestuursorganen • Ambtelijke en bestuurlijke overleggen
Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD) Q1 2027	Informeren, reacties ophalen, inspraak, advies ophalen We beschrijven in deze notitie wat we in het milieueffectrapport (MER) gaan onderzoeken, hoe we dat doen, in welk detailniveau en wat we in het plan-MER en het project-MER opnemen. Daarnaast publiceren we het Participatieplan. Na publicatie van de concept-NRD kunt u gedurende zes weken een zienswijze indienen. In deze periode vragen we ook de Commissie mer om advies. Deze zienswijzen wegen we mee bij het opstellen van de definitieve NRD. Specifieke aandachtspunten hierbij zijn bijvoorbeeld: - of er iets mist bij de onderzoeken; - of de juiste onderdelen worden onderzocht; - of er andere optimalisaties onderzocht moeten worden Participatie instrumenten: - publicatie Staatscourant en huis-aan-huis bladen; - publicatie op www.rvo.nl/d-r-c; - website: www.gasunie.nl/drc; - openbare informatiebijeenkomsten na publicatie van de concept-NRD; - raadpleging Commissie mer; - bestuurlijke overleggen; - één op één of geclusterde gesprekken met lokale bewoners en bedrijven, grondeigenaren en grondgebruikers, lokale belangengroepen, professionele en maatschappelijke organisaties, en bestuurs- en overheidsorganen; - nieuwsbrief (aanmelden)

Stap in het proces	Manier van participatie
Definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau Q3 2027	Informeren Ingediende zienswijzen toetsen we inhoudelijk en bundelen we in een Nota van Antwoord. De Minister voor Klimaat en Groene Groei stelt op basis hiervan en het advies van de Commissie mer vervolgens de definitieve NRD vast. Participatie instrumenten: - publicatie op www.rvo.nl/d-r-c; - website: www.gasunie.nl/drc; - nieuwsbrief (aanmelden)
Voorkeursbeslissing 2028	Informeren, reacties ophalen, advies ophalen We publiceren een voorkeursbeslissing. Tevens beschrijven we in het plan-MER waar we binnen de gereserveerde PEH strook liggen en waar en waarom we daarvan afwijken. We brengen de effecten van de afwijkingen in beeld. In de Integrale Effectanalyse beschrijven we voor de gehele corridor de effecten op het gebied van milieu, omgeving, techniek, toekomstvastheid en kosten. Daarnaast actualiseren we het Participatieplan. Na publicatie kunt u gedurende zes weken een reactie indienen op deze documenten. Daarnaast raadplegen we bestuurs- en overheidsorganen, professionele en maatschappelijke organisaties over het milieueffectrapport plan-MER, de IEA en de voorkeursbeslissing. We vragen de Commissie mer om advies. Daarnaast actualiseren we het Participatieplan voor de volgende stap. Participatie instrumenten: - publicatie Staatscourant en huis-aan-huis bladen; - publicatie op www.rvo.nl/d-r-c; - website: www.gasunie.nl/drc; - openbare informatiebijeenkomsten na publicatie van de concept-NRD; - raadpleging Commissie mer; - bestuurlijke overleggen; - één op één of geclusterde gesprekken met lokale bewoners en bedrijven, grondeigenaren en grondgebruikers, lokale belangengroepen, professionele en maatschappelijke organisaties, en bestuurs- en overheidsorganen; - werksessies over inhoudelijke onderdelen van het plan-MER; - nieuwsbrief (aanmelden)
Vorbereidingsbesluit 2029	Informeren Een besluit van EZK gebaseerd op de VKB. Met het voorbereidingsbesluit wordt geborgd dat er geen andere fysieke activiteiten of besluitvorming in het projectgebied plaatsvinden die de realisatie van het voornemen belemmeren.
Ontwerp-projectbesluit en overige besluiten 2030	Informeren, reacties ophalen We raadplegen vergunningverlenende partijen in de periode voorafgaand aan het ter inzage leggen van het ontwerp-projectbesluit en de overige ontwerpbesluiten (waaronder vergunningen). We leggen het ontwerp-projectbesluit en de overige ontwerpbesluiten gedurende zes weken ter inzage, samen met het project-MER. In deze periode kunt u een zienswijze indienen. De zienswijzen wegen we mee bij het vaststellen van de definitieve besluiten. In deze periode vragen we ook de Commissie mer om advies over het project-MER. Participatie instrumenten: - publicatie in Staatscourant en huis-aan-huis bladen; - publicatie op www.rvo.nl/d-r-c; - geclusterde een-op-een gesprekken met bestuursorganen; - website: www.gasunie.nl/drc; - openbare informatiebijeenkomsten; - nieuwsbrief (aanmelden)
Definitief projectbesluit en overige besluiten (mogelijkheid tot beroep) 2031	Informeren, beroep We leggen het definitieve projectbesluit en de overige besluiten gedurende zes weken ter inzage. Belanghebbenden die het niet eens zijn met het vastgestelde projectbesluit en de overige besluiten kunnen in deze periode beroep aantekenen (in eerste en enige aanleg) bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Stap in het proces	Manier van participatie
	Participatie instrumenten: - publicatie in Staatscourant en huis-aan-huis bladen; - publicatie op www.rvo.nl/d-r-c; - website: www.gasunie.nl/drc; - mogelijkheid tot indienen beroep; - nieuwsbrief (aanmelden)
Onherroepelijk projectbesluit en overige besluiten (mogelijkheid tot beroep) 2032	Het projectbesluit en de overige besluiten worden onherroepelijk na de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.